

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลออนช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของการบริหารสวนตำบลดอนช้าง

ประวัติความเป็นมา

ในสมัยก่อนตำบลดอนช้าง ได้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ใกล้บริเวณแหล่งน้ำ (แก่งน้ำต่อน) เป็นเวลาช้านานแล้วเหตุที่ได้ชื่อว่าตำบลดอนช้าง นั้นก็สืบเนื่องจากการเดินทางของกองทัพจะยกทัพไปยัง นครเวียงจันทประเทศลาวระหว่างการเดินทาง จึงได้หยุดพัก ณ จุดนี้ ซึ่งเป็นจุดที่มีแหล่งน้ำและอุดมสมบูรณ์ มี สภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การพักสะสมเสบียงอาหาร เพื่อยกทัพต่อไปยังนครเวียงจันทร์ ดังนั้นจึงทำให้ต้องหยุด พัก ของขบวนช้างม้าที่เดินทัพมา ณ จุดนี้ และบริเวณตำบลดอนช้าง หรือบ้านหัวสระในปัจจุบัน ก็มีโบราณสถานที่ เก่าแก่ตั้งอยู่ ก่อสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าวรมันที่ ๗ สมัยก่อนกองทัพได้ก่อสร้างขึ้นเพื่อเป็นโรงพยาบาลเพื่อเอาไวพัก รักษาพยาบาล ประชาชนและนักรบที่ได้รับการบาดเจ็บจากการสู้รบหรือป่วยไข้ จนปรากฏหลักฐานทางโบราณคดี ตลอดจนถึงปัจจุบัน

ตำบลดอนช้าง เป็นตำบลหนึ่งใน ๑๗ ตำบล ของอำเภอเมืองขอนแก่น ปัจจุบันแบ่งเขตการ ปกครองออกเป็น ๘ หมู่บ้าน และ ได้รับยกฐานะจากสภาตำบลดอนช้าง เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง เมื่อ ป. พ.ศ. ๒๕๔๐ ยกฐานะของการบริหารสวนตำบลจากขนาดเล็กเป็นขนาดกลาง เมื่อป. พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ครัวเรือน ทั้งหมด ๑,๒๓๑ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๔,๗๙๕ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๙ พ.ค. ๒๕๕๒) ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะ เป็นกลุ่มสภาพบ้านเรือนคงทนถาวร การดำรงชีพสวนใหญ่จะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ไวกินเอง ปัจจุบัน การดำเนินชีวิตเริ่มเปลี่ยนไป เนื่องจากมีอิทธิพล ด้านสังคมเมือง เช่น ลักษณะการสร้างบ้านเรือนแตกอนนิยมการ สร้างบ้านไม้หรือ ครึ่งไม้ครึ่งปูน เป็นบ้าน ๒ ชั้นตามแบบสมัยนิยม การแต่งกายพัฒนาตามสมัยนิยม ทำให้ ลักษณะรูปแบบชุมชน ปัจจุบันมีลักษณะแบบผสมผสาน ระหว่างชุมชนชนบท แต่อย่างไรก็ตามชาวบานตำบลดอนช้าง ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ผูกพันตามสายญาติอย่างแน่นแฟ้นและมีรอยยิ้ม มิตรไมตรีต่อผู้มาเยือนด้วย ความจริงใจเสมอมา

ที่ตั้งของหมู่บ้าน

ทิศเหนือ จุดเริ่มต้นติดต่อดำบลบ้านหว้า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นตามลำห้วยน้อยจรดแก่งน้ำต่อน ไปทางทิศตะวันออก ถึงเขตตำบลเมืองเก่า รวมระยะทางด้านทิศเหนือ ประมาณ ๖ กิโลเมตร

ทิศตะวันออก จุดเริ่มต้นติดต่อกับตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจาก แก่งน้ำต่อนบริเวณบ้านกุดกว้าง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ไปตามแนวกิ่งกลางแก่งน้ำต่อน จรดกับตำบลทาดพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ขวงลำน้ำชี บ้านหนองบัวดีหมีตำบลทาดพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมระยะทางด้านทิศตะวันออกประมาณ ๗ กิโลเมตร

ทิศใต้ จุดเริ่มต้นติดต่อกับตำบลหนองแวง อำเภอพระยีน จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากลำน้ำชี จรดบ้านโนนตุ่น ตำบลหนองแวง อำเภอพระยีน จังหวัดขอนแก่น โดยมี ระยะทางทิศใต้ประมาณ ๙ กิโลเมตร

ทิศตะวันตก จุดเริ่มต้นติดต่อกับตำบลหนองแวง อำเภอพระยีน จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจาก บ้านโนนตุ่นจรด บานเตา ตำบลบ้านหว้า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมระยะทางด้านทิศตะวันตกประมาณ ๘ กิโลเมตร

เนื้อที่

ตำบลดอนช้าง มีพื้นที่ตำบลทั้งหมด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ประมาณ ๒๗,๒๘๖ ไร่ หรือ ๔๓.๖๐ ตารางกิโลเมตร เป็นเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้างเดิมพื้นที่โดยมีเนื้อที่แยกเป็นรายหมู่บ้าน ดังนี้

- ๑ บ้านดอนช้าง หมู่ที่ ๑ เนื้อที่ ๗,๖๖๔ ไร่
- ๒ บ้านป่าเหลื่อม หมู่ที่ ๒ เนื้อที่ ๖,๒๐๐ ไร่
- ๓ บ้านป่าสังข์ หมู่ที่ ๓ เนื้อที่ ๒,๒๔๒ ไร่
- ๔ บ้านหนองฮี หมู่ที่ ๔ เนื้อที่ ๔,๖๖๐ ไร่
- ๕ บ้านหัวบึง หมู่ที่ ๕ เนื้อที่ ๒,๐๑๐ ไร่
- ๖ บ้านหัวสระ หมู่ที่ ๖ เนื้อที่ ๙๔๗ ไร่
- ๗ บ้านดอนหญ้านาง หมู่ที่ ๗ เนื้อที่ ๓,๑๖๓ ไร่
- ๘ บ้านนิคม หมู่ที่ ๘ เนื้อที่ ๔๐๐ ไร่

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบสูงมีพื้นที่สูงต่ำสลับกัน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายเหมาะแก่ การเกษตร เช่น ทำไร ทำสวน ทำนา ซึ่งอาศัยแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลดอนช้างมีลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้นสลับกับฤดูแล้ง มีตอนกลางวันและตอนกลางคืนอากาศ จะแตกต่างกันมากคือตอนกลางวันอากาศร้อนจัด กลางคืนอากาศจะเย็น ในบางภาวะฝนทิ้งช่วงทำให้ ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ปริมาณน้อยไม่เพียงพอแก่การเกษตร

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน

วัดกุแก้วสามัคคี

ตั้งอยู่ที่ บ้านหัวสระ หมู่ ๖ ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ติดกับอโรคยาศาลกุแก้ว เป็นวัดบ้านสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เจ้าอาวาสวัดองค์ปัจจุบันคือ พระครูวุฒิธรรมาภิราม, ดร. (สุบิน จันทาโก) (พ.ศ. ๒๕๖๓-ปัจจุบัน) มีพระจำพรรษาจำนวน ๓ รูป (พ.ศ. ๒๕๖๗) เดิมวัดกุแก้วสามัคคีมีพื้นที่ ๖ ไร่ ๓ งาน และคุณโยมมะลิ จันทรแจ้ง บริจาคที่ดินด้านทิศตะวันตกของวัดเพิ่มอีก ๕ ไร่ ๑ งาน รวมเป็น ๑๒ ไร่ วัดอยู่ห่างจากชุมชนพอสมควร แวดล้อมด้วยทุ่งนา และอยู่ติดกับโบราณสถาน ผู้ที่มาทำบุญ ไหว้พระ ก็สามารถมาเยี่ยมชม อโรคยาศาล “กุแก้ว” ศาสนสถานประจำโรงพยาบาลเขมรโบราณ ที่มีอายุมากกว่า ๘๐๐ ปี ไปพร้อม ๆ กัน

วัดสายราษฎร์บำรุง

ตั้งอยู่ที่ บ้านป่าเหลื่อม หมู่ ๒ ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ พระครูวินัยธรรมสมชาย ญาณวโร (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ปัจจุบัน) มีพระจำพรรษาจำนวน ๓ รูป (พ.ศ. ๒๕๖๗) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดย นายสาย ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น จึงเป็นที่มาของชื่อ วัดสายราษฎร์บำรุง บนพื้นที่ ๙ ไร่ ๓ งาน ๑ คอก แม้เป็นวัดบ้านที่แวดล้อมด้วยชุมชน แต่พื้นที่ด้านทิศเหนือของวัดจด แก่งน้ำต้อน บึงน้ำจืดขนาดใหญ่ของตำบลดอนช้าง จึงมีบรรยากาศดี เงียบสงบ เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม

วัดป่าโพธิ์ชัยสุการาม

ตั้งอยู่ ระหว่างหมู่บ้านป่าสังข์-หนองฮี ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ **พระครูธรรมธรรสุริยะเดช สุริยเตโช** (พ.ศ.๒๕๕๒-ปัจจุบัน) มีพระจำพรรษาจำนวน ๒ รูป เดิมวัดนี้มีชื่อว่า “**วัดป่าเทพนิมิตรบุพผาราม**” ตั้งอยู่บนพื้นที่ ๑๘ ไร่ ได้รับบริจาคเพิ่มในปัจจุบันอีก ๘ ไร่ รวมเป็น ๒๖ ไร่ เดิมเป็นป่าช้าสาธารณประโยชน์ของ ๒ ชุมชน ได้แก่ บ้านป่าสังข์ หมู่ ๓ และบ้านหนองฮี หมู่ ๔ บรรยากาศเป็นป่าร่มรื่นเงียบสงบ

วัดปทุมแพงศรี

ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองฮี หมู่ ๔ ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย วัดปทุมแพงศรี มีพื้นที่ ๖ ไร่ ๒ งาน เจ้าอาวาสวัดองค์ปัจจุบันคือ **พระอดิวิโร** (พ.ศ. ๒๕๖๗-ปัจจุบัน) ภายในวัดมีพระจำพรรษาจำนวน ๔ รูป (พ.ศ. ๒๕๖๗) ตามประวัติการสร้างวัดระบุว่า นายศรีสมุทร ไชยวงศ์ ร่วมกับชาวบ้าน และพระชาลี (ไม่ทราบฉายา) สร้างวัดแห่งนี้ขึ้นพร้อมให้ชื่อว่า **วัดปทุมแพงศรี** ซึ่งแปลว่า วัดที่มีดอกบัวเป็นศรีสง่าแห่งวัด เนื่องจากมีหนองน้ำใกล้วัดซึ่งมีดอกบัวจำนวนมาก

วัดศรีสุข

ตั้งอยู่ที่ บ้านดอนช้าง หมู่ ๑ ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ ๙ ไร่ เป็นวัดบ้าน สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เจ้าอาวาสวัดองค์ปัจจุบันคือ พระอธิการสุทธิศักดิ์ ขนดีโก (พ.ศ. ๒๕๖๔-ปัจจุบัน) ภายในวัดมีพระจำพรรษาจำนวน ๕ รูป (พ.ศ. ๒๕๖๕)

เสนาสนะภายในวัดประกอบด้วย พระอุโบสถ สร้างมานานกว่า ๔๐ ปี แต่ยังคงใหม่เนื่องจากการบูรณะล่าสุดเมื่อ พ.ศ.๒๕๖๒ ศาลาอเนกประสงค์หลังใหญ่ ศาลาประดิษฐานพระพุทธรูปสัมฤทธิ์มุนีพรมมหาเศรษฐี พระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่ ศาลาหลวงปู่ทวดประดิษฐานรูปเหมือนหลวงปู่ทวด และซุ้มคูสีดาขนาดใหญ่ เป็นต้น

วัดจันทรังษี

ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๓ บ้านป่าสังข์ ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย วัดจันทรังษี มีพื้นที่ ประมาณ ๔ ไร่ เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ พระอธิการวิเชียร มหาวิโร (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน) ภายในวัดมีพระสงฆ์จำพรรษา จำนวน ๒ รูป (พ.ศ. ๒๕๖๓) เสนาสนะภายในวัดประกอบด้วย ศาลาอเนกประสงค์หลวงปู่จันทรังษี หอฉัน ศาลาหลังใหม่ และกำลังมีโครงการก่อสร้างกำแพงวัดเพิ่มเติม

วัดยอดแก้ว

ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๕ บ้านหัวบึง ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย วัดยอดแก้ว เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ พระอธิการไพโรจน์ อินทสโร (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ปัจจุบัน) ภายในวัดมีพระสงฆ์จำพรรษา จำนวน ๓ รูป (พ.ศ. ๒๕๖๗) เสนาสนะภายในวัดประกอบด้วย อุโบสถ หลังใหญ่ที่ยังสร้างไม่เสร็จ ศาลาไทยนพรัตน์เทิดพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ประดิษฐานพระประจำวันเกิดทั้ง ๗ วัน ศาลาฉันท์ และศาลาการเปรียญ (สร้าง พ.ศ. ๒๕๔๓) เป็นต้น

วัดน้ำค้าง

ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๗ บ้านดอนหญ้านาง ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย รักษาการเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ พระสุรสันต์ ยะติโก ภายในวัดมีพระสงฆ์จำพรรษา จำนวน ๑ รูป (พ.ศ. ๒๕๖๕) เสนาสนะภายในวัดประกอบด้วย หอปฏิบัติธรรม ศาลาพระมหาจักรพรรดิ และหอฉันที่กำลังจะทำการซ่อมแซมเปลี่ยนหลังคาใหม่ เพราะเป็นอาคารเก่าแก่อายุ ๔๐ – ๕๐ ปีมาแล้ว

วัดบ้านนิคม หรือวัดวงษาพัฒนาราม

ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๘ บ้านนิคม ตำบลดอนช้าง อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย วัดบ้านนิคม มีพื้นที่ ๕ ไร่ ๑ งาน ๑๙ ตารางวา เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ หลวงปู่ทวีศักดิ์ ฉันทกาโม ภายในวัดมีพระสงฆ์จำพรรษา จำนวน ๓ รูป (พ.ศ. ๒๕๖๕) เสนาสนะภายในวัดประกอบด้วย ศาลาอเนกประสงค์ และศาลาพระนอน

ฐานข้อมูลประเพณี วัฒนธรรม

ประเพณีบุญเดือนยี่ (ประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่) วัดกู่สามัคคี

ในฤดูหลังเก็บเกี่ยวชาวบ้านจำทำบุญคุณข้าว หรือบุญคุณลานโดยนิมนต์พระสวดมนต์เย็น เพื่อเป็นมงคลแก่ข้าวเปลือก รุ่งเช้าเมื่อพระฉันเช้าแล้วจะมีการทำพิธีสู่ขวัญข้าว

ประเพณีบุญเดือนสาม

บุญข้าวจี วันเพ็ญเดือน ๓ เป็นวันมาฆบูชา รุ่งขึ้นวันแรม ๑ ค่ำก็ถวายข้าวจี เรียกว่าวันทำบุญเนื่องในวันมาฆบูชา นั่นเอง ข้าวจี คือ เอาข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนเอาไม้เสียบย่างไฟเหมือนไก่ย่าง เมื่อข้าวสุกเกรียมแล้วก็เอาไขซึ่งตีไว้แล้วทาแล้วย่างซ้ำอีกกลายเป็นไขเคลือบข้าวเหนียว เสร็จแล้วถอดไม้ออกแล้วเอาน้ำอ้อยหรือน้ำตาลที่เป็นก้อนยัดใส่แทนกลายเป็นข้าวเหนียวยัดไส้ แล้วถวายพระเณรฉันตอนเช้า ส่วนมากชาวบ้านจะรีบทำแต่เช้ามืด พอสว่างก็ลงศาลาการเปรียญ (ชาวบ้านเรียกหอแจก) นิมนต์พระเณรเจริญพระพุทธมนต์แล้วฉัน เป็นทั้งงานบุญและงานรื่นเริงประจำแต่ละหมู่บ้าน เพราะได้ทำข้าวจีไปถวายพระหลังจากพระฉันแล้วก็เลี้ยงกันเองสนุกสนาน มีคำพังเพยอีสานว่า "เดือนสามค้อยเจ้าหัวคอยปั้นเข้าจี เข้าจีบใส่น้ำอ้อยจวนน้อยเข็ดน้ำตาล"

ประเพณีบุญเดือนสี่

บุญผะเหวด จัดอยู่ในฮีตที่ ๔ หรือ บุญเดือนสี่ คำว่า "**ผะเหวด**" เป็นภาษาอีสาน มีที่มาจากงานประเพณีพระเวสสันดรชาดกในภาษาภาคกลาง หรืองานบุญมหาชาติ ที่เป็นพระนามขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้าในชาติสุดท้ายก่อนที่พระองค์จะประสูติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะและตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง เป็นศาสดาของศาสนาพุทธ พระเวสสันดร ถือว่าเป็นชาติที่สำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นชาติที่พระองค์ได้บำเพ็ญทานบารมียิ่งใหญ่หลวง

ทั้งนี้การจัดงานบุญผะเหวดแต่ละครั้งเป็นงานบุญสำคัญที่ทุกคนในหมู่บ้านได้แรงร่วมใจกันจัดขึ้น นอกจากการฟังเทศน์มหาชาติแล้ว ประเพณีนี้ยังแฝงไว้ด้วยความเชื่อหลายประการเข้าไว้ด้วยกัน ที่สำคัญได้แก่ ความเชื่อเรื่องพระอุปคุต ซึ่งเป็นพระผู้รักษาพิธีให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น ตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่มีพญามารมารบกวน

ประเพณีบุญเดือนห้า

ประเพณีวันสงกรานต์

สงกรานต์ หมายถึง การส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เดิมทีวันที่จัดสงกรานต์นี้นั้นจะมีการคำนวณทางดาราศาสตร์ แต่ในปัจจุบันได้มีการกำหนดวันที่แน่นอน คือ ตั้งแต่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน แต่เดิม วันขึ้นปีใหม่ไทย คือ วัน เริ่มปีปฏิทินของไทยจนถึง พ.ศ. ๒๔๓๑ และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓

ประเพณีบุญกุ่มฮ่มฮ้อย

ทุกวันนี้ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ ของทุกปี องค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง ร่วมกับชุมชนในตำบลดอนช้างจัดงานประเพณีสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีบุญกุ่มฮ่มฮ้อย มีพิธีบวงสรวงถวายสักการะโบราณสถานกุ่มแก้ว หลวงปู่ตาเขียว ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงปู่ตาเขียว ที่ประดิษฐาน ณ โบราณสถานกุ่มแก้ว มีความสำคัญและคุณค่าทางจิตใจต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในตำบลดอนช้างและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตำบลดอนช้างให้คงอยู่ตลอดไป

ประเพณีเดือนหก

ประเพณี บุญบั้งไฟ เป็นประเพณีสำคัญของภาคอีสานที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ถือเป็นหนึ่งในฮีตสิบสองเดือนของชาวอีสานที่ทำกันในเดือน ๖ ช่วงเข้าสู่ฤดูฝนซึ่งเป็นฤดูทำนา จะมีการจุดบั้งไฟเพื่อบูชาเทพยดา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย หรือที่ชาวอีสานเรียกกันว่า พญาแถน หรือ เทพวัสสกาลเทพบุตร ซึ่งมีความเชื่อว่า พระยาแถนมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล และทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์

ประเพณีบุญเดือนเจ็ด

บุญเบิกบ้าน เป็นงานบุญในเดือนเจ็ด (ราวเดือนมิถุนายน) ตามฮีต ๑๒ คอง ๑๔ ของคนอีสาน(ฮีตสิบสอง คองสิบสี่) เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติพันธุ์ลาว ซึ่งรวมถึงชาวลาวอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นชาติเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมานาน เป็นเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น) แต่ในบางพื้นที่นิยมจัดในเดือนหกซึ่งเป็นประเพณีต่อเนื่องจากการเลี้ยงผีปู่ตา เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้าน ชาวบ้านจะพากันเก็บกวาดบ้านเรือนให้เรียบร้อยเป็นการทำความสะอาดครั้งใหญ่ในรอบปี สิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายให้ขจัดออกไป เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในหมู่บ้าน

ประเพณีบุญเดือนแปด

ประเพณีเข้าพรรษา หรือบุญเดือนแปด เป็นหนึ่งในฮีต ๑๒ คอง ๑๔ อันเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติพันธุ์ลาว ซึ่งรวมถึงชาวลาวอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นชาติเก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองมายาวนาน จนเป็นเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น ฮีตเดือนแปด คือบุญเข้าพรรษา เป็นเดือนที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ และญาติโยมจะเตรียมเข้าพรรษาในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ โดยปิดกวาดเสนาสนะ และชักจิวร เป็นต้น ส่วนญาติโยมจะจัดเตรียมจตุปัจจัยไทยทาน เครื่องใช้ สิ่งของมาถวายพระสงฆ์ สำหรับพิธีกรรมเกี่ยวกับการเข้าพรรษาในภาคอีสานก็คล้ายคลึงกับภาคอื่น ๆ

ประเพณีบุญเดือนเก้า

บุญข้าวประดับดิน” หนึ่งในประเพณีการทำบุญให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว จัดขึ้นในวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ของทุกปี ชาวบ้านเชื่อกันว่า ในวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ จะเป็นวันที่ประตูนรกเปิดออก วิญญาณของผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว รวมถึงเปรต สัตว์นรกต่าง ๆ จะขึ้นมาอยู่บนโลกมนุษย์ จึงเกิดเป็นประเพณีบุญข้าวประดับดิน เพราะเป็นการนำอาหารคาวหวานมาวางไว้ตามจุดต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า “ยายห่อข้าวน้อย” โดยคำว่า ยาย หมายถึงการวางเป็นระยะ ๆ เพื่อให้วิญญาณได้มารับอาหารที่ชาวบ้านนำมาทำบุญ นอกจากนี้ยังเป็นการทำบุญให้กับผู้ยากไร้ และสัตว์จรจัดที่หิวโหย ให้สามารถมากินอาหารได้อีกด้วย

ประเพณีบุญเดือนสิบ

บุญข้าวสากหรือสลาก เป็นการทำบุญอย่างหนึ่งของประเพณีสิบสองเดือน หรือ “ฮิตสิบสอง” (ฮิต มาจากคำว่า จาริต ฮิตสิบสอง คือ จาริตประเพณีสิบสองเดือน) ของชาวอีสาน นิยมทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เป็นประจำทุกปี โดยมีจุดประสงค์สำคัญ เพื่อมุ่งอุทิศส่วนกุศลให้ญาติสนิท เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ปิตา มารดา สามี ภรรยา พี่น้องที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว และอาจุพิศให้ เปรตทั่วไปด้วย

ประเพณีบุญเดือนสิบเอ็ด

ประเพณีทำบุญออกพรรษา ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนสิบเอ็ด พระสงฆ์จะแสดงอาบัติ ทำการปวารณา คือการเปิดโอกาสให้ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ ต่อมาเจ้าอาวาสหรือพระผู้ใหญ่จะให้โอวาทเตือน พระสงฆ์ให้ปฏิบัติตนอย่างผู้ทรงศีล พอตกกลางคืนจะมีการจุดประทีป โคมไฟ นำไปแขวนไว้ตามต้นไม้ในวัด หรือตามริมรั้ววัด จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าบุญจุดประทีป มีหลายจังหวัดที่จัดงานแห่ปราสาทผึ้ง ขึ้น แต่ที่นับว่าเป็นต้นตำรับและมีความยิ่งใหญ่กว่าที่ใด ก็คือ จังหวัดสกลนคร บุญออกวัดสา (ออกพรรษา) หรือบุญเดือนสิบเอ็ด การออกจากเขตจำกัดไปพักแรมที่อื่นได้เรียกว่า ออกวัดสา คำว่าวัดสาหมายถึงฤดูฝน ในปีหนึ่งมี ๔ เดือน คือตั้งแต่วันแรมสี่ค่ำเดือนแปดถึงขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ ในระยะสี่เดือนสามเดือนต้นให้เข้าวัดก่อน พอครบกำหนดสามเดือนแล้วให้ออก อีกเดือนที่เหลือให้หาผ้าจีวร มาพลัดเปลี่ยนการทำบุญมีให้ทานเป็นต้น เรียกว่าการทำบุญเดือนสิบเอ็ด

การประกอบพิธีกรรมคือ ขึ้นแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ก่อนวันออกพรรษาชาวบ้านจะเตรียมสถานที่ เพื่อการเวียนเทียนโดยการทำประทีป คือ การใช้ไม้ไผ่มาทำฐานเพื่อตั้งเทียนโดยมี ลูกมะตูมกา ขวด กระจ่าง กะลา มะพร้าว ใส่น้ำมันแล้วใส่ฝ้ายหรือด้ายทำไส้ให้เป็นรูปต้นตาลตั้งลงในภาชนะใส่น้ำมันประทีปที่จุดด้วยน้ำมันดังกล่าวเอามาไปแขวนไว้ตามบริเวณวัด พอถึง ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญตักบาตรเทโวที่วัด และจัดอาหารคาวหวานไปถวายพระภิกษุสามเณร มีการรับศีล สวดมนต์ทำวัตรเช้า ฟังเทศน์ และผู้มีจิตศรัทธาที่จะถวายผ้าจำนำพรรษาก็นำไปถวายพระภิกษุด้วย และกลางคืนจะมีการเวียนเทียน จุดประทีปเพื่อความสุขสว่างไสวพร้อมมีการจุดปะทัดเสียงดังสนุกสนานหวันไหวด้วย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

๑. ชื่อ.....นางสาวสมบุรณ์ ชาวไทย.....
๒. หมู่บ้าน...๔๗.....หมู่...๒...บ้านป่าเหลื่อม....ตำบลดอนช้าง....อำเภอเมือง...จังหวัดขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....๔๐๐๐๐.....เบอร์โทรศัพท์.....๐๘๔-๔๐๘๘๕๗๕.....
๓. ความเชี่ยวชาญด้าน.....เลี้ยงโค-กระบือ.....
๔. ขั้นตอน / วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็น ข้อ ๆ)
๕. พิกัดที่ตั้งของบ้าน.....

วิธีการ

เลี้ยงแบบไล่ต้อน เลี้ยงตามพื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะ พื้นที่ว่างเปล่าหรือพื้นที่รกร้าง เลี้ยงในทุ่งนา/พืชไร่ หลังฤดูการผลิต ซึ่งไม่สามารถควบคุมปริมาณและประสิทธิภาพอาหารสัตว์ได้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี ปัจจุบันมีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ดังกล่าวมากขึ้นจึงทำให้มีการเลี้ยงในรูปแบบนี้น้อยลงมาก

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

๑. ชื่อ.....นางนิตยา โคจวงจันทร์.....
๒. หมู่บ้าน....๑๑๖....หมู่...๒...บ้านป่าเหลื่อม....ตำบลดอนช้าง....อำเภอเมือง...จังหวัดขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....๔๐๐๐๐.....เบอร์โทรศัพท์.....-
๓. ความเชี่ยวชาญด้าน.....เลี้ยงโค-กระบือ.....
๔. ขั้นตอน / วิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็น ข้อ ๆ)
๕. พิกัดที่ตั้งของบ้าน.....

วิธีการ

เลี้ยงแบบไล่ต้อน เลี้ยงตามพื้นที่ทุ่งหญ้าสาธารณะ พื้นที่ว่างเปล่าหรือพื้นที่รกร้าง เลี้ยงในทุ่งนา/พืชไร่ หลังฤดูการผลิต ซึ่งไม่สามารถควบคุมปริมาณและประสิทธิภาพอาหารสัตว์ได้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี ปัจจุบันมีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ดังกล่าวมากขึ้นจึงทำให้มีการเลี้ยงในรูปแบบนี้น้อยลงมาก

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย

๑. ชื่อ.....นางสาคร...ศรีเมืองเฮ้า.....
๒. หมู่บ้าน...๗๑.หมู่...๔...บ้านหนองฮี.....ตำบลดอนช้าง...อำเภอเมือง...จังหวัดขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....๔๐๐๐๐.....เบอร์โทรศัพท์.....-
๓. ความเชี่ยวชาญด้าน.....นวดแผนไทย.....
๔. ขั้นตอน / วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็น ข้อ ๆ)
๕. พิกัดที่ตั้งของบ้าน.....

วิธีการ

๑. ผู้ให้บริการอาจให้คุณเปลี่ยนเป็นชุดที่ทางสถานที่เตรียมไว้ให้ หรือบางกรณีอาจให้สวมชุดที่หลวมๆ เคลื่อนไหวสะดวกของคุณเอง
๒. เมื่อเปลี่ยนชุดแล้ว ผู้ให้บริการจะเตรียมเสื่อนอน หรือฟูกนอนไว้ให้ที่พื้น รวมถึงหมอนรองศีรษะด้วย
๓. ผู้ให้บริการจะค่อยๆ ยืดเหยียดส่วนต่างๆ ของร่างกายคุณโดยอาจใช้แรงกดช่วย
๔. ผู้ให้บริการจะใช้มือ นิ้วหัวแม่มือ ข้อศอก และหัวเข่า เพื่อกดคลึงส่วนต่างๆ ของร่างกาย
๕. ในบางกรณีผู้ให้บริการอาจมีการขยับร่างกายคล้ายกับท่าโยคะผ่านการดึงและกด
๖. ขั้นตอนเหล่านี้อาจทำให้บางคนรู้สึกเจ็บหรือปวดกล้ามเนื้อได้ โดยสามารถแจ้งกับผู้ให้บริการเพื่อลดการลงน้ำหนักสำหรับผู้ที่มีอาการบาดเจ็บ หรือส่วนไหนของร่างกายที่เจ็บง่ายเป็นพิเศษ ควรแจ้งกับผู้ให้บริการก่อนเริ่มการนวดทุกครั้ง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๖. ชื่อ.....นายประจิดร ลีปาน
๗. หมู่บ้าน.....๓.....หมู่.....๒...บ้านป่าเหลื่อม....ตำบลดอนช้าง....อำเภอเมือง...จังหวัดขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....๔๐๐๐๐.....เบอร์โทรศัพท์.....-
๘. ความเชี่ยวชาญด้าน.....จักสานจากไม้ไผ่..เช่น.กระด้ง..ตะกร้า..กระบุงข้าว..ฯ.....
๙. ขั้นตอน / วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็น ข้อ ๆ)
๑๐. พิกัดที่ตั้งของบ้าน.....

วิธีการ

ขั้นตอนแรก นำไม้ไผ่มาตัดเป็นท่อนยาวประมาณ ๕๐ ซม.

ขั้นตอนที่ ๒ แล้วผ่าแบ่งก่อนจะนำมาจักเป็นตอก โดยเหลาให้ปลายตอกทั้งสองด้านเท่ากัน จากนั้นนำตอกมาสานเป็นลายสองธรรมดา

ขั้นตอนที่ ๓ แล้วเหลาไม้ไผ่เป็นซี่สองอันให้ปลายแต่ละด้านแหลมเรียว ก่อนจะนำไปสอดขัดกับตอกที่สานเป็นพื้นเพื่อให้แข็งแรง งานที่ได้ในช่วงนี้คือส่วนของพื้นหรือก้นตะกร้า

ขั้นตอนที่ ๔ จากนั้นสานแบบบังคับทิศทางให้เป็นรูปทรงกลมตามแบบที่ต้องการก่อนจะใช้ตอกอีกส่วนหนึ่งไพล่เป็นเส้นเล็กสานขวางขัดกับตอกยืนจนสุดขอบปากตะกร้า ก่อนจะพับปลายตอกยืนให้เขาไปในรอยตอก ทำไปจนรอบใบจะได้ตะกร้าที่สวยงาม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๑. ชื่อ.....นางงใจ.....มาลาหอม.....
๒. หมู่บ้าน.....๘๖.....หมู่.....๗.....บ้านดอนหญ้านาง.....ตำบลดอนช้าง.....อำเภอเมือง.....จังหวัดขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....๔๐๐๐๐.....เบอร์โทรศัพท์.....-
๓. ความเชี่ยวชาญด้าน.....ทอผ้าไหมด้วยมือ.....
๔. ขั้นตอน / วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็น ข้อ ๆ)
๑๐. พิกัดที่ตั้งของบ้าน.....

วิธีการ

๑. เสากลางขาตั้งหูก เป็นเสากลางสี่เหลี่ยม ขนาดความสูงเท่ากันทั้ง ๔ ต้น
๒. ไม้คานหูก เป็นคานไม้พาดเชื่อมต่อระหว่างเสากลางทั้ง ๔ ต้น เครือเส้นด้ายยืนพาดบนไม้คานด้านหน้าและโยงมาผูกไม้คานด้านหลังดึงเส้นยืนให้ตรง
๓. ไม้รองนั่ง เป็นแผ่นไม้ที่พาดไว้บนคานไม้ด้านล่างด้านคนทอ เพื่อให้คนทอนั่งคนทอนั่งและวางอุปกรณ์การทอ เช่น ตะกร้าใส่ด้าย ใส่หรี
๔. ไม้ม้วนผ้า หรือไม้กำพัน หรือไม้กำพัน เป็นท่อนไม้สี่เหลี่ยมที่ปลายทั้งสองข้างเสียบเข้าเดือยที่หลักไม้ด้านใกล้กับผู้ที่ทอเพื่อม้วนเก็บผ้าที่ทอเสร็จเรียบร้อยเอาไว้
๕. ไม้หาบหูก เป็นไม้ไผ่ทรงกระบอกขนาดกลางยาวพาดคานไม้ เพื่อใช้ผูกเชือกโยงฟืมและรอกที่พุงตะกอกหรือเขาเอาไว้
๖. ไม้เหยียบหูก เป็นไม้ไผ่ขนาดเล็ก ยาวประมาณ ๑ เมตร ผูกโยงกับตะกอกหรือเขาสำหรับเหยียบเพื่อบังคับการสลับขึ้นลงของเครือเส้นด้ายยืน จำนวนไม้เหยียบขึ้นกับจำนวนตะกอกที่ใช้ทอผ้า
๗. ตะกอกหรือเขา เป็นแผงเส้นด้ายที่ถักเกี่ยวเครือเส้นด้ายยืนเอาไว้ โดยใช้ไม้ไผ่ ๒ ซี่เป็นคาน ถ้าเป็นผ้าทอแบบสองตะกอกก็จะมีตะกอกหรือเขา ๒ อัน ซึ่งจะคัดเก็บเครือเส้นด้ายยืนสลับกันเส้นต่อเส้น เพื่อยกเส้นด้ายยืนขึ้นลง ให้กระสวยเส้นด้ายพุ่งผ่านไปสานทอขัดเพื่อให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า
๘. ฟืม (ฟันทวี) เป็นอุปกรณ์การทอที่สำคัญที่อยู่หน้าตะกอกหรือเขา ใช้กระทบเส้นด้ายพุ่งให้สานทอกับเส้นด้ายยืนเป็นผืนผ้า หน้าฟืมจะมีทั้งขนาดยาวและขนาดสั้น ขึ้นกับว่าจะทอผ้าหน้าแคบหรือกว้างสามารถถอดเปลี่ยนได้
๙. รอก เป็นอุปกรณ์ช่วยพุงตะกอกหรือเขา โดยผูกโยงไว้กับไม้คานหูก

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

๑. ชื่อ.....นายธีระพงษ์ แต้มกลาง.....
๒. หมู่บ้าน...๖๔...หมู่...๕...บ้านห้วยบึง...ตำบลดอนช้าง...อำเภอเมือง...จังหวัดขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....๔๐๐๐๐.....เบอร์โทรศัพท์.....-
๓. ความเชี่ยวชาญด้าน.....ตีกลองยาวงานต่างๆ.....
๔. ขั้นตอน / วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็น ข้อ ๆ)
๑๐. พิกัดที่ตั้งของบ้าน.....

วิธีการ

ผม นายธีระพงษ์ แต้มกลาง หัวหน้าวงกลองยาว มีสมาชิกทั้งหมด๑๒ คน ตั้งอยู่บ้านห้วยบึง ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ร่วมกับชาวบ้านในชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ อันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป เด็กและเยาวชนในชุมชน และ เด็กนักเรียนรุ่นใหม่ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และร่วมสืบทอดภูมิปัญญาอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนต่อไป ปลุกฝังให้เห็นคุณค่าทางด้านดนตรี ได้ฝึกสมาธิ ปลุกฝังความเป็นระเบียบวินัย และความสามัคคี ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน เด็ก เยาวชนในหมู่บ้าน ในการรับงานแสดง ต่าง ๆ ในตำบลดอนช้าง อำเภอต่าง ๆ และต่างจังหวัด ทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ และไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและประเพณี

๑. ชื่อ.....นายมานิตย์ ชาหยอง.....
๒. หมู่บ้าน...๑๐๘...หมู่...๑...บ้านดอนช้าง.....ตำบลดอนช้าง.....อำเภอเมือง...จังหวัดขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....๔๐๐๐๐.....เบอร์โทรศัพท์.....-
๓. ความเชี่ยวชาญด้าน.....ทำพิธีสู่ขวัญ..งานบวช...งานแต่ง..พิธีกรรมทางศาสนา..พราหมณ์.....
๔. ขั้นตอน / วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็น ข้อ ๆ)
๑๐. พิกัดที่ตั้งของบ้าน.....

วิธีการ

บรรพบุรุษของไทยได้มีแนวคิดที่เกี่ยวกับพิธีกรรม มีการสะสมแนวคิดและพิธีกรรมรวมถึง ความเชื่อในรูปแบบต่าง ๆ กันไว้มากมายรวมทั้งยังแสดงให้เห็นถึงรูปแบบของการประกอบพิธีกรรม อันสืบเนื่องมาจากความเชื่อของแต่ละกลุ่มชน จึงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมา อย่างยาวนานจนเป็นประเพณี ปัจจุบันพิธีกรรมที่เป็นประเพณีดั้งเดิม บางอย่างสูญหายไป และยังมีอีก ไม่น้อยที่ยังมีการสืบทอด และมีรูปแบบของการประกอบพิธีกรรมไว้อย่างครบถ้วน บางอย่างรูปแบบ และเป้าหมายหลักของพิธีกรรมก็เปลี่ยนไป จนทำให้คุณค่าของพิธีกรรมลดน้อยลงไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านคหกรรม

๑. ชื่อ.....นายตัน..ภักดีปัญญา.....
๒. หมู่บ้าน.. ๕๕..หมู่...๑...บ้านดอนช้าง.....ตำบลดอนช้าง....อำเภอเมือง...จังหวัดขอนแก่น.....
รหัสไปรษณีย์.....๔๐๐๐๐.....เบอร์โทรศัพท์.....-
๓. ความเชี่ยวชาญด้าน.....ทำไอศกรีมมะพร้าว.....
๔. ขั้นตอน / วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็น ข้อ ๆ)
๑๐. พิกัดที่ตั้งของบ้าน.....

วิธีการ

๑. เทกะทิทั้งหมด ผสมกับน้ำเปล่า ๒ ถ้วย หรือถ้ามีน้ำมะพร้าว ก็ให้ใช้น้ำมะพร้าว กับน้ำเปล่าอย่างละ ๑ ถ้วย เพื่อเพิ่มความหอมหวานของกะทิมากขึ้น
๒. นำกะทิไปตั้งไฟ แล้วค่อย ๆ เทน้ำตาลทรายผสมลงไป จากนั้นคนให้เข้ากันจนกะทิเดือด
๓. นำกะทิมาพักให้เย็น จากนั้นเทใส่ภาชนะที่เหมาะสมกับการแช่เย็น
๔. นำภาชนะดังกล่าวไปแช่ในช่องแข็ง จนกะทิเริ่มแข็งตัว
๕. ในการแช่กะทิ ให้สังเกตว่ากะทิเริ่มเป็นเกล็ดหรือยัง หากเริ่มเย็นจนเป็นเกล็ดแล้ว สามารถนำออกจากตู้เย็น โดยไม่ต้องรอให้กลายเป็นน้ำแข็ง ซึ่งขั้นตอนนี้อาจใช้เวลาานพอสมควร
๖. นำกะทิดังกล่าวมาปั่น หากไม่มีเครื่องปั่นสำหรับทำไอศกรีม สามารถใช้เครื่องปั่นน้ำผลไม้ธรรมดาแทนได้

